

Bemannar dygnet runt efter behov

De boendes individuella behov ska styra bemanningen. Så planeras numera arbetstiden på Östersunds äldreboenden. Personalen kan också påverka sitt schema, vilket ger nöjdare medarbetare.

*Eva Granbacka, Märta Helmersson,
Therese Norbäck*

När på dygnet och i samband med vad behöver den äldre mest hjälp? Den frågan är utgångspunkten för ett nytt schematänk på äldreboenden i Östersunds kommun. Bakgrunden är bland annat en studie från 2014 som jämförde ett privat och ett kommunalt äldreboende i Torvalla. Studien visade att det privata boendet kunde hålla lika bra kvalitet som det kommunala till en lägre kostnad genom att schemalägga personalen efter när de äldre behövde hjälp, som vid uppstigning, läggdags, måltider och aktiviteter.

– Det var ur studien som idén till behovsscheman föddes, alltså möjligheten att kunna påverka sitt schema och att möta de boendes individuella behov bättre, säger Therése Norbäck, schemautvecklare inom Östersunds kommun.

Från fasta turer till behovsschema

Kommunens äldreboenden startade systemet med behovsscheman i november 2015. Dessförinnan gällde fasta turer på rullande scheman med störst

personalstyrka mitt på dagen och minst på natten.

Märta Helmersson är undersköterska sedan 19 år på Tallbackas särskilda boende:

– Nu har vi lägre bemanning på eftermiddagen när många vilar. Rapporttiden har minskat, men man har också tagit bort arbetsuppgifter som städ som i dag genomförs via Vårdnära service, ett integrationsprojekt. Och när det är aktiviteter som gymnastik, bingo och fredagsfika bemannar vi upp.

Kan önska sitt schema

När schemat ska läggas omvandlar schemautvecklaren först de ekonomiska ramarna till timmar, som sedan fördelas över dygnet med personalens hjälp – de vet bäst vad de boende behöver. Schemat läggs för fem veckor i taget och de anställda får önska tid och längd på sina arbetspass. Önskemålen lirkas ihop arbetskollegor emellan, och en samordnare syr slutligen ihop schemat med hänsyn till behov och resurser.

Therése Norbäck

Inga-Lill Karlström

– Det är bra att kunna påverka sitt schema. Det gör att man kan få till lite längre ledighet åt gången och slipper ta semester. Vi är nu också en enda personalgrupp i stället för två. Det är positivt att lära känna alla och hela verksamheten, säger Märta Helmersson.

Bort från kollektivtänkande

Sedan slutet av 2016 gäller dessutom att den enskildes individuella behov ska styra bemanningen. Personen får ett biståndsbeslut på det stöd hen har rätt att få och förvänta sig. Samtidigt får

boendet en tydlig beställning för varje individ som flyttar in. Kommunen har även infört arbetsmetoden IBIC ([Individens behov i centrum](#)) för både biståndshandläggare och utförare inom all verksamhet. IBIC utgår från individens behov, resurser och mål och inte från utbudet av existerande insatser.

– Det ska inte vara all-inclusive och kollektivtänkande som tidigare, när alla kanske skulle lägga sig samtidigt, duscha en gång i veckan och endast erbjudas gemensamma aktiviteter. Det går inte att dra alla över en kam. Nu sätts individens behov inom en människas olika livsområden i centrum i hela verksamheten, även på särskilda boenden, säger Inga-Lill Karlström, som ingår i enheten för ledningsstöd på Östersunds vård- och omsorgsförvaltning.

Lugnare natt efter meningsfull dag

Att utgå från enskildas behov och önsknings samt bemanna därefter är en tydlig del i SKL:s rekommendation för ökad kvalitet särskilt nattetid på äldreboenden.

– Får de boende en mer meningsfull dag efter egna önskemål så sover de förhoppningsvis bättre på natten, vilket kan minska stödbehovet nattetid, säger Therése Norbäck.

Behovsscheman i Östersund

Varför? Personalbehovet ska kunna styras utifrån den enskildes behov och önskemål. Medarbetare ska kunna påverka sina scheman i större utsträckning.

Hur? Medarbetarna väljer sin arbetstid för fem veckor framåt. Önskemålen justeras mot varandra och slutkorrigeras så att de stämmer mot behov och resurser.

Framgångsfaktor? Anställd schemautvecklare. Utsedd samordnare på varje enhet. Nätverk för samordnare för att lära/utvecklas. Tydlig projektplan.